

בתי המשפט

ב ד ל ת י י ס ס ג ו ר ו ת

תמ"ש 40628-03-13

בית המשפט לענייני משפחה בירושלים

לפני כבוד השופט דניאל ספרברג

-

תובעת-

ח.מ.

ע"י ב"כ לאה פורת

נגד

נתבע-ר.ו.

ע"י ב"כ עוה"ד משה וולפוס

ה.ו. ילידת 00.00.07

בעניין הקטינה

חקיקה שאוזכרה :

[חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962: סע' 14, 19, 25, 68](#)

[חוק העונשין, תשל"ז-1977: סע' 176](#)

[חוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995](#)

[פקודת הנזיקין \[נוסח חדש\]: סע' 63](#)

ספרות:

[פ' שיפמן, דיני המשפחה בישראל \(כרך א, תשנ"ה\)](#)

כתבי עת:

[יחיאל ש' קפלן, "מטובת הילד לזכויות הילד", משפטים, כרך לא \(תש"ס-תשס"א\) 623](#)

פסק דין

1. א. לפני תביעה שהגישה התובעת (להלן – האם) לשינוי פסק דין בעניין הסדר ראייה לקטינה.
- ב. למרות כותרת התביעה, מדובר למעשה בבקשה להתיר את העתקת מקום מגורי הקטינה לנהריה, שממנה נגזרה תביעה לשינוי הסדרי הראייה.
- ג. האב מתנגד לבקשה להתיר את העתקת מקום מגורי הקטינה, ושינוי הסדרי הראייה.
- ד. יצוין, כי הטיפול בתיק התארך בשל התנהלות הצדדים ובית המשפט התייחס לסוגיית הסחבת בתיק מעת לעת, ראה למשל, החלטות בית המשפט מיום 5.11.13 וכן ביום 7.11.13.

העובדות והשתלשלות העניינים

2. א. הצדדים הם הוריה של הקטינה, ילידת 00.00.0.
- ב. הצדדים חיו כבני זוג ללא נישואין ופרודים מאמצע שנת 2010 לערך.
- ג. הצדדים מנהלים הליכים משפטיים בפני מאז 21.9.10, דהיינו, כמעט ארבע שנים.
- ד. הצדדים התגוררו יחד בירושלים.
- ה. לאחר שהצדדים נפרדו, עברה האם להתגורר עם הקטינה בנפרד בירושלים.
- ו. החל מיום 15.8.11 האם ובן זוגה החדש, ביחד עם הקטינה, עברו להתגורר בדירה שכורה במודיעין.
- ז. ביום 21.1.12 נישאה האם.
- ח. ביום 14.2.12 ניתנו המלצות העו"ס לעניין משמורת והסדרי קשר בין האב לקטינה (תמ"ש 35061-09-10).
- ט. ביום 8.5.12 ניתן פסק דין ובו נקבע, כי המשמורת על הקטינה תהיה בידי האם (תמ"ש 35061-09-10) כן נקבע הסדרי קשר בין האב לקטינה.
- י. ביום 28.2.13 נולדה לאם מבעלה הנוכחי בת נוספת.
- יא. ביום 20.3.13 הוגשה התביעה שלפני, לשנות את הסדרי הראייה בין האב לקטינה.
- יב. ביום 27.6.13 התקיים דיון בבקשת האם, ובסיומו הוזמן תסקיר עו"ס.
- יג. ביום 28.7.13 הגישה העו"ס תסקיר משלים (נסרק לתיק ביום 29.7.13) לעניין שינוי הסדרי הראייה ובה נאמר כך:

"התרשמתי כי הקשר של ה' טוב עם שני הוריה אך מכיון שאני אמורה לתת את המלצותי בעניין המעבר של ה' עם אימה לנהריה אתמקד בקשר של ה' עם אביה. בביקור הבית שערכתי ומשיחה שניהלתי עם האב, התרשמתי מקשר חב ואוהב של האב לביתו וההפך. בשנה האחרונה חלה יציבות בקשר של האב עם ביתו, הם מתראים באופן עקבי ויציב. ניתן לראות כי הקשר

של ה' עם אביה משמעוטי עבודה שכן היא הביעה בפניי את רצונה להיות עם אביה ... אנו מבינים את הרצון של האם להמשיך את חייה עם משפחתה החדשה ושזו זכותו הבסיסית של כל אדם לקבוע היכן ירצה לגור, אך מכיון שתפקידנו לתת את דעתנו המקצועית לגבי טובת הילדה, להערכתנו לא ניתן יהיה לקיים את אותו הקשר בין האב לבת במרחק כזה. המעבר של ה' לנהריה עלול לפגוע באיכות ובתדירות הקשר שלה עם אביה".

המלצות העו"ס בתסקיר היו כדלקמן :

1. אנו ממליצים שהבת תישאר להתגורר במרחק שיאפשר את המשך המפגשים עם אביה במתכונתם הנוכחית.
2. לגבי זמני השהות אנו ממליצים כי המפגשים ימשיכו כפי שהם מתקיימים כיום, דהיינו: יום ב' האם תסיע ותחזיר את הילדה מירושלים.
יום ד' האב יאסוף את הילדה ממסגרות ביה"ס ויחזירה למחרת ישירות למסגרת.
שישי שבת לסירוגין".

3. א. במהלך הפגרה, משחשש האב כי בכוונת האם לעבור ממודיעין לצפון, הגיש ביום 30.7.13, בקשה לצו מניעה זמני שיאסור על האם להעתיק את מקום מגוריה יחד עם הקטינה. בו ביום ניתנה החלטת השופטת התורנית כב' השופטת אורלי שמאי-כתב הנעתרת לבקשה במעמד צד אחד האוסרת על מעבר של האם מהעיר מודיעין. כן נקבע דיון ליום 13.8.13 בפני כב' השופט איתי כץ, שהיה תורן באותה עת.
- ב. בדיון שהתקיים ביום 13.8.13 הבהירה האם, כי היא נאלצת לעבור ממודיעין לרמת גן לדירת אמה וזאת עד למתן החלטה בתביעה.
- ג. ביום 14.8.13 ניתנה החלטת כב' השופט כץ שקבע כך :

"הנני אוסר על החובעת להעתיק את מקום מגוריה לכל מקום אחר למעט מן הערים רמת גן או מודיעין וזאת עד למתן החלטה אחרת של ביהמ"ש והכל בכפוף לכך שהסדרי הראייה הנוכחיים יתקיימו כסדרם. צו זה יבוא במקום הצו שניתן על ידי כב' השופטת שמאי כתב במעמד צד אחד".

- ד. לאחר הדיון ביום 13.8.13 עברה האם להתגורר ברמת גן באופן זמני ונכון למועד מתן פסק דין זה מתגוררת הקטינה עם אמה ברמת גן ומבקרת בבית ספר בעיר.
- ה. מסיכומי האם עולה כי עם התמשכות הדיון והצפיפות בבית האם, נאלצה לשכור דירה בסמוך למקום מגורי אמה.
- ו. מפאת חשיבות העניין מובאים פרטים לעניין הסדרי הקשר בין האב לקטינה. הסדרי הקשר בין האב לקטינה והסדרי הבאת הקטינה למפגשים שהומלצו על ידי העו"ס בתסקיר מיום 14.2.12, קיבלו תוקף של בפסק דין

ביום 8.5.12 (תמ"ש 35061-09-10) והינם כדלקמן, זאת עולה גם מהודעה משותפת שהגישו הצדדים בתיק זה ביום 20.5.14:

יום ב' – האם מביאה את הקטינה לבית האב בירושלים בשעה 15:00 ולוקחת אותה בשעה 19:00.

יום ד' – האב לוקח את הקטינה מבית הספר בשעה 15:00 ומחזיר אותה למחרת בבוקר לבית הספר.

סופי שבוע – מתחלקים בין ההורים בשווה, כאשר בסוף שבוע בו שוהה הקטינה אצל האב, האם מביאה אותה לביתו בשעה 15:00 והאב מחזירה ביום ראשון בבוקר לבית הספר.

חגים – מתחלקים בין הצדדים באופן שווה, גם ההסעות מתחלקות באופן שווה.

ז. הסדרי הקשר שנקבעו בין האב לקטינה כאמור לעיל, מתקיימים עד היום באופן כללי כסדרם.

ח. ביום 23.10.13 התקיים דיון נוסף ובסיומו ניתנה החלטה האוסרת על האם להעתיק את מקום מגורי הקטינה לנהריה עד למתן החלטה אחרת. כמו כן מונה מכון שקד ליתן חוות דעת בבקשת האם. תפקיד המכון היה לבדוק, בין היתר, האם מעבר המגורים המבוקש עולה בקנה אחד עם טובת הקטינה.

ט. המכון שמונה הגיש הצעת מחיר ולו"ז להכנת חוות הדעת. משהתעוררו קשיי מימון מצד האב הגיש האב, ביום 12.11.13, הודעה ובקשה ובה העלה את הקושי שלו במימון מחצית עלות הבדיקה. האב הציע מתווה לפיו ביהמ"ש יפסוק בתיק בהתאם לטיעוני הצדדים ועל סמך תסקיר העו"ס שהוגש לתיק.

י. האם לא התנגדה למתווה המוצע אך העלתה טענות כנגד העו"ס והתסקיר. בהתאם לכך ניתנה החלטה ביום 19.11.13 ולפיה ביהמ"ש יכריע על סמך החומר שבתיק, כולל תסקיר העו"ס שהוגש לפני מועד זה. עוד נקבע בהחלטה לאור טענות האם כנגד תסקיר העו"ס כי:

"על מנת שבידי ביהמ"ש תהיה תמונה כוללת בטרם מתן ההחלטה בתיק, מבוקש, כי התסקיר המשלים שיוגש יכלול, בין היתר, עדכון לגבי מצבו העדכני של כל אחד מההורים וטובת הקטינה בכל הנוגע למעבר לנהריה".

יא. בנסיבות המתוארות, לא עלה בידי בית המשפט לרדת לסוף טענתה של האם, בתשובה לסיכומי האב, כי האב נמנע מלשלם עבור חוות דעת המומחה בהתאם להחלטת בית המשפט.

יב. ביום 19.12.13 (נסרק לתיק ביום 22.12.13) הגישה העו"ס תסקיר מעדכן בנוגע למצב הקטינה ובהתייחס לסוגיית המעבר לנהריה וכך כתבה העו"ס:

"תסקיר זה נכתב לנוכח המורכבות שנקלעה אליה המשפחה לאור רצונה של האם במעבר הדירה לנהריה

ורצונו של האב בהמשך הקשר עם הילדה במתכונתו הנוכחית".

ובהמשך:

..."

למעשה כל המערכת המשפחתית נמצאת כעת במצב של ישיבה על הגדר ועמימות, האם מתגוררת באופן זמני ברמת גן, האב חוזר לגור בבית הוריו בירושלים ולדבריו לא יכול לתכנן את ההמשך כשלא יודע איפה ה' תגור. והבת ה', היא מתנהלת היום בין שני בתים זמניים ולומדת בבי"ס זמני... כשלמעשה היא זו שנענשת ומשלמת את המחיר – בפועל.

ההתרשמות היא כי ה' לא מרשה לעצמה להתמקם – אין לה חברים רבים בכיתה, וגם אחרי צהרים היא אינה נפגשת עם ילדים, היא אף לא ביקשה לחגוג יום הולדת עם בני גילה. ההתרשמות שה' מתנהגת כאורחת בביה"ס, שעומדת בכל המטלות הלימודיות.

...

מהספרות המקצועית עולה כי העמדה של הילדים בזוגיות שניה מאוד מורכבת. מאחר והילדים כבר התנסו בפירוק המשפחה, הם ראו איך הורים נושעים או ננטשים האחד על ידי השני, מתפרקים או נחלשים, אשמים או מאשימים, כועסים או מדוכאים. כך, רוצים הילדים פעמים רבות, באופן מבעי "להבטיח" את עמידות הזוגיות השניה ומניעה של פרידה אפשרית, מאחר והאפשרות שהזוגיות תתפרק הינה כבר ממשית לכן רצונם וקולם האוטנמי של הילדים הוא אינו ברור. ה' להתרשמותי, לא מביעה קול ברור, מאחר ויש בה את שני הקולות, רצון להמשיך בקשר עם אבא ורצון להיות עם אמא ולשמור על המשפחה החדשה שלה.

ההתרשמות היא כי ה' זקוקה לשני הוריה בחיים שלה, שניהם נותנים לה מענה לצרכים שלה. אצל האם היא חווה משפחתיות וכיום גם מתחילה לפתח מערכת של קשר עם אחותה, והיא חלק מהמשפחה החדשה שהקימה האם. אצל האב, היא חווה את עצמה כיחידה, כמרכז והיא נמצאת בשקט שלה וברוגע.

...

ההתרשמות כי במידה ויהיה מרחק (גיאוגרפי) רב בין ההורים, לא יוכל להמשיך הקשר הטוב והקשר המיטיב של ה' עם שני הוריה, שהוא חשוב להתפתחותה וגדילתה התקינה. ההתרשמות המקצועית כי לה' יהיה טוב, כאשר הוריה יגורו במרחק סביר זה מזה, והיא תוכל לגדול בהורות מתוך שותפות ואחריות הורית מיטיבה של שני הוריה כלפיה".

יג. המלצות העו"ס הן כדלקמן:

1. בשלב זה מומלץ שלא לעשות שינויים מהותיים בהסדרים הקיימים.

א. המשמורת על הבת ה' תהיה בידי האם.

ב. הסדרי השהות ישארו במתכונתם הנוכחית, ימי ב' וד', וסופי שבוע לסירוגין.

ג. בימי ד' האב יאסוף את ה' בסיום יום הלימודים.

ד. על מנת להקל על ה' בנסיבות, מומלץ לשקול כי ימי ב' יהיו עם לינה אצל האב.

2. לטובתה של ה', מומלץ כי הוריה יתגוררו במרחק סביר זה מזו.
3. מומלץ טיפול רגשי לה', להתמודדות עם המעברים והסגירות הרגשית שלה.
4. מומלץ הדרכת הורים לשני ההורים.
- "....

- י.ד. ביום 23.3.14 התקיים דיון נוסף ובו נחקרה העו"ס על תסקירה. בסיום הדיון הוריתי על הגשת סיכומים בכתב. תחילה האם ואח"כ האב, כאשר לאם נתונה זכות תגובה.
- טו. האם הגישה סיכומיה ביום 2.4.14. האב הגיש סיכומיו ביום 13.4.14. האם הגישה סיכומי תשובה ביום 30.4.14.

הפלוגתאות בתיק

4. א. לטענת האב בסיכומיו, האם לא הגישה בקשה להגירה פנים ארצית. האם הגישה בקשה לשינוי הסדרי ראייה בה מובלעת כוונה לעבור. לפיכך, החלטת בית המשפט צריכה להתמקד בסעד שנתבקש, דהיינו שינוי הסדר ראייה.
- ב. אין בדעתי לקבל טענה זו.
- ג. אכן כתב התביעה לא הוגש באופן ראוי ובגין כך ניתנה החלטה ביום 23.10.13:

"הבקשה איננה בקשה להגירה פנים ארצית כפי שראוי שתהיה אלא לכאורה האישה מנסה לקבוע עובדות כאשר קובעת כי עוברת לנהריה וכל בקשתה היא רק שינוי הסדרי הראייה. הדרך שנקטה המבקשת אינה דרך ראויה. מן הראוי היה בראש ובראשונה לבקש תסקיר או בדיקת מסוגלות הורית כדי לקבוע האם טובת הקטינה לעבור מלכתחילה לנהריה לאור המלמלות הרבות שחוותה הקטינה".

- ד. מאידך, האב לא הגיש מטעמו תביעה למשמורת או להרחבת הסדרי הראייה, אך טוען בשני הנושאים. שני הנושאים, המעבר לנהריה וכן נושא הרחבת הסדרי הראייה הפכו להיות חלק מהפלוגתאות בתיק והעו"ס התייחסה אליהם, וכך גם הצדדים בסיכומיהם.
- ה. בנסיבות אלה לא היה מקום לטענות האב בסיכומיו, כי יש להתמקד בשינוי הסדרי הראייה וברור שעל בית המשפט להכריע בסוגיית המעבר לנהריה.
- ו. לפיכך, הפלוגתאות בתיק הן כדלקמן:
- האם האם רשאית להעתיק את מקום המגורים של הקטינה לנהריה?
האם יש מקום להרחיב את הסדרי הקשר בין האב לקטינה?

המעבר לצפון

טענות האב

5. האב מתנגד לבקשת האם לעבור להתגורר עם הקטינה בנהריה מן הנימוקים שלהלן:
- א. הבקשה אינה עולה בקנה אחד עם עקרון טובת הקטינה – שהוא המפתח להכרעה במחלוקת - ותביא לניתוק מוחלט של הקשר בינו לבין לקטינה בשל המרחק.
  - ב. בין האב לבין הקטינה קשר חם, יציב ואוהב. הסדרי הקשר מתקיימים על בסיס קבוע כמפורט לעיל.
  - ג. ככל שהבקשה מבוססת על רצונו של בן זוגה החדש של האם להעתיק את מקום המגורים לנהריה, אין להעדיף את רצונו של בן הזוג החדש על טובת הקטינה.
  - ד. הבקשה מבוססת על נימוקים שאינם רלבנטיים או שלא הוכחו והכל כמפורט בסיכומים.
  - ה. העו"ס ממליצה שהקטינה תמשיך להתגורר במרחק שיאפשר את המשך המפגשים במתכונת הנוכחית, ובמילים אחרות, שלא להעתר לבקשה לשינוי הסדרי הראיה / העתקת מקום מגורים.
  - ו. העקרונות המנחים שגובשו בפסיקת בתי המשפט לצורך הכרעה בשאלת העתקת מקום המגורים תומכים בדחיית הבקשה.
  - ז. על הקטינה לחזור ולהתגורר במודיעין. הקטינה מכירה את האזור, הילדים איתם למדה, והחזרה לא תפגע בה. לטענת האב, בתסקיר העו"ס צויין כי זה גם רצונה של הקטינה.
  - ח. אם תחליט האם להעתיק את מקום מגוריה, יש להורות כי הקטינה תעבור למשמורתו.

טענות האם

6. א. הבקשה לשינוי הסדרי ראיה מוגשת על רקע של שינוי נסיבות מהותי שחל בחיי האם ויחד עימה גם בחיי הקטינה: נישואיה ביום 21.1.12, והולדת קטינה נוספת.
- ב. אין מדובר במעבר של נוחות כי אם במעבר של כורח המציאות, בראיה אחראית ומפוכחת וכוללת ובשל צורך כלכלי ומשפחתי והכל כמפורט בסיכומיה.
  - ג. לטענת האם, היא נקבעה כמשמורנית על הקטינה, האב נמצא כסובל מבעיות נפשיות קשות ובמסגרת הליך זה התחמק מבחינה מעמיקה ועדכנית של מצבו.
  - ד. היא משקמת את חייה, בונה עם בעלה תא משפחתי, ויש לה זכות יסוד להתגורר במקום שיטיב עימה ועם משפחתה בצורה הטובה ביותר. זכות היסוד של האם משולבת בקשר בל ינתק מזכות היסוד של הקטינה לחיוב בתא משפחתי חם, קבוע ויציב המספק את כל צרכיה, כאשר אם לאם יהיה טוב גם לקטינה יהיה טוב.

- ה. רווחת התא המשפחתי החדש שהקימה, בו גדלה הקטינה, וביסוסו מבחינה משפחתית וכלכלית הוא אינטרס ראשון במעלה של הקטינה, אם לא מכריע בטובת הקטינה, וצריך להיות אינטרס ראשון במעלה גם מבחינת האב.
- ו. האב פועל ממניעים נקמניים ולא טובת הקטינה בראש מעיניו, אלא טובתו ונוחותו בלבד. האב מרוכז בעצמו ומתעלם מהחשש החמור שהעלתה האם כאשר פרטה את המצוקה הכלכלית והמשפחתית הקשה, אם לא יאושר השינוי המבוקש בהסדרי הראיה.
- ז. המושג טובת הקטינה טומן בתוכו משמעויות שונות, כאשר עמדת האב תולה את כל טובת הקטינה בהמשך קיום מדוקדק של הסדרי קשר עימו, ומתעלמת מהתמונה הכוללת של חייה, ובהם מרכיבים חשובים וכבדים אחרים המהווים את הגדרת טובת הקטינה.
- ח. כנגד האב נפסקו מזונות מינימליים לאור טענתו שאינו יכול לכלכל אפילו את עצמו. האב משלם רק ערכי קרן ולא נושא באף הוצאה נוספת בגין הקטינה. חרף זאת הקפידה האם לשמור על הסדרי הראיה בין הקטינה לאב. לא הובא בחשבון שהאב אינו משלם מדור עבור הקטינה.
- ט. אין לקבל את טענת האב, כי המעבר לנהריה הוא "רצון בן זוגה" של האם. אין מדובר בבן זוג אלא בבעלה של האם. האם נישאה מחדש כדמו"י ולאם נולדה תינוקת, אחות לקטינה. הקטינה גדלה ומטופלת בתא משפחתי אוהב הכולל ארבע נפשות. בעלה הוא אביה של אחות הקטינה, המפרנס העיקרי של התא המשפחתי ושותף מלא בטיפול בקטינות ובגידולן, ויש צורך במעבר כדי לאפשר לבעל החדש לשמור, הן על מקום עבודתו והן על חיי משפחה סבירים. לטענת האם, בעלה נאלץ לגור לסירוגין בנהריה עקב אילוצים של עבודה ומשפחה.
- י. המעבר לנהריה אינו דרישה של בעלה החדש, אלא החלטה משותפת לאחר מחשבה מרובה ושיקול דעת ובהתחשב בכל האילוצים והשיקולים, והכל בראי טובת הקטינה לטווח הקרוב והרחוק, כאשר בטווח הרחוק המטרה לאפשר חיים יציבים וראויים ללא מעברים נוספים.
- יא. המרחק הינו קריטריון מקשה על הקשר עם האב, אך ישנן דרכים למתן את קושי זה. המרחק אינו קריטריון מזיק כשלעצמו. מדובר במעבר לעיר אחרת בישראל ולא בהגירה לארץ אחרת. המרחק אינו יכול להיות קריטריון בלעדי.
- יב. האם סומכת ידיה על תמ"ש (נצ"י) 43185-05-10 ע.ל. ואח' נ' ש.ל. (פורסם במאגרים, ניתן ביום 15.5.12), שבו לדבריה, השלכות דומות לענייננו, גם אם מדובר במרחק שבו לא ניתן לנייד את הקטין באמצע שבוע, אין בכך בהכרח כדי לסכן את הקשר בין הורה לילד, וכל הנדרש הוא יצירתיות בקביעת הסדר הקשר והשתחררות מתפישה נוקשה של שוויון בזמני

- השהייה עם כל אחד מההורים, ואם יהיה לצדדים רצון כן ואמיתי ניתן לגשר על הפער.
- יג. האב נייד ויכול להעתיק את מגוריו לצפון. האב יכול להיות "גמיש" ו"יצירתי" בעידן התקשורת המודרנית והתקדמות אמצעי התחבורה. האב יכול לעמוד בקשר יומיומי עם הקטינה באמצעים טכנולוגיים מודרניים, ומדובר בחוסר רצון מצידו להתגמש. אלפי משפחות מצליחות לשמור על קשר יציב, חם ואוהב גם מעבר לים ומה שקובע הם רצון טוב וגמישות ולא המרחק.
- יד. התסקיר חסר, ובין היתר, אינו מתייחס ואינו משקף תמונה מלאה על חייה של הקטינה ומשפחתה ואינו כולל בחינת המצב אילו הקטינה היתה עוברת לנהריה בהתאם לבקשת בית המשפט. התסקיר גם אינו כולל התייחסות לרצון הקטינה בשים לב לגילה.
- טו. היתרונות לקטינה במעבר עולים על החסרונות והאב אינו נותן דעתו ליתרונות אלה.
- טז. רב הנסתר על הנגלה מבחינת מצבו של האב ועיסוקיו, תוכניותיו לעתיד הקרוב והרחוק, לא ידוע כיצד האב מבלה את זמנו או כיצד מבלה עם הקטינה, על מה הם משוחחים וכו'.

המסגרת הנורמטיבית

7. א. הצדדים הם האפוטרופסים במשותף על בתם הקטינה: ראה [סעיף 14 חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#), התשכ"ב-1962 (להלן – חוק הכשרות המשפטית). במסגרת אפוטרופסותם, חובתם וזכותם של הצדדים לדאוג לצרכי הקטינה, לרבות קביעת מקום מגוריה. באין הסכם בין ההורים לעניין מקום מגוריה של הקטינה יכריע בדבר בית המשפט כפי שייראה לו לטובת הקטינה: ראה [סעיף 25 לחוק הכשרות המשפטית](#).
- ב. בין הצדדים אין הסכמה לעניין מקום מגורי הקטינה. כל צד טוען כי עמדתו היא בגדר טובת הקטינה, ולכן אין מנוס מהכרעה של בית המשפט בעניין.
- ג. שיקול העל בהכרעות של בית המשפט בעניין קטין הוא "טובת הקטין": [רע"א 4575/00 פלונית נ' פלונית פ"ד נה \(2\) 321](#), שיקול זה הוא גם שיקול על, בתיקים של "הגירה פנים ארצית".
- ד. הדברים סוכמו באופן מקיף מאוד בפס"ד של חברי המלומד, כב' השופט סילמן בתמ"ש (קריות) 6832-01-13 [פלוני נ' פלונית](#) (פורסם במאגרים, 1.9.13) ושעיקרם יובא בהמשך.
- ה. בין השיקולים אותם יש לשקול בסוגיית מקום המגורים יש להביא את השיקולים הללו (רע"א 4575/00, לעיל):

"היכולת לשמר הקשר עם ההורה האחר, אופי הקשר שיווצר עם ההורה האחר, הנמל שיומל על ההורים או

מי מהם, קשרי חברה ומשפחה במקום הישן והחדש, ועוד".

1. חברי, כבי' השופט סילמן, מביא גם את שתי הגישות השונות שמצאו להן אחיזה בפסיקת בתי המשפט המחוזיים ואלו הדברים שכתב, הנראים גם לבית משפט זה: תמ"ש (קריות) 6832-01-13:

"30. שלהבת של מחלוקת נפלה בין ארזי הלבנון, ואנוכי אוזב הקיר, נאלץ לבחור לאן ללכת. אלא שאת גישתי הבעתי בעבר (תמ"ש 3461/05, שפורסם בנבו). וכך ראיתי לציין:

"14. טובתו של קטין הינה בבחינת עולם ומלואו. הפסיקות שהובאו הן על ידי כב' השופט מאזן והן ע"י בית המשפט המחוזי מדברות בעד עצמן. אין בדעתי להביא פסיקות במסגרת החלטה זו, אלא מצור לבי ונפשי.

15. א. במסגרת טובת הקטין, יש לקחת בחשבון גם את רווחת הוריו.

ב. מטבע הדברים, כאשר אמו של הקטין תזכה, לשקם חייה בהיבט הזוגי, וירווח לה, ירווח בצד זאת לקטין, רווחתה הנפשית של אמו משפיעה על רווחתו שלו.

ג. יחד עם זאת, גם רווחתו האישית של אביו הנה פרמטר בטובתו של הקטין – הקרבה, הסדירות, והקביעות.

ד. בצד כל אלו – יש להביא בחשבון את הסביבה, מערכת החינוך, וגורמי הטיפול בקטין.

16. א. כל קטין באשר הוא – זקוק ליציבות; כל קטין נקשר לסביבת מגוריו, סביבת חינוכו וחבריו. אמנם, כהורים (יחד), נתונה הזכות לשנות סביבה זו, אך גם כשהורים פועלים לשינוי כאמור, שמים הם לנגד עיניהם פגיעה אפשרית בקטין, תועלת מול נזק.

ב. מקל וחומר אמורים הדברים עת מדובר בילדים שהינם קורבנות של הליך גירושין קשה. ילדים אלו חווים הליך שבספרות הפסיכולוגית הוגדר כדומה לאבל במשפחה. לא זו אף זו – במסגרת סכסוך כזה, מוטלים על כתפי הקטין לא אחת – "משימות" ליטול צד כזה או אחר, להחליט עבור ההורים ולהיות שופר לקולם.

ג. משימות אלו, אחריות זו, לכתפיו הצנומות של ד' בו עסקינן, היו כבדות מנשוא. הסכסוך, הויכוח, הצורך "לנצח", הכניע את נפשו של ד', וגרם להתדרדרות.

17. חירות התנועה, זכות השיקום, הזכות לקבוע גורל קטין – כל אלו זכויות הוריות; אלו מתגמדות למול טובתו של ד'.

18. כאשר מביאים אנו, כהורים, ילדים לעולם, "מוותרים" אנו על זכויות רבות – נשללת מאיתנו פרטיות, חופש מסויים, שלווה מסויימת, וזוכים אנו בהנאות רבות; הויתור הינו מודע, כחלק מאחריותנו ההורית, יכולת השיקום, וניהול החיים לא נשללים אוטומטית, אלא שכפופים הם לטובת הקטין.

19. כדי לשנות את המצב הקיים עבור הקטין, לזכות ב"חירות" השיקום, היה על האם להראות, כי זו טובת הקטין, וכי מצבו מאפשר זאת; על האם להראות כי המעבר אפשרי ויביא יותר תועלת מנוק ...

31. טובת קטינים הינה ערך עליון בשיטה. היא ערך עליון במוסר, וערך עליון במשפט הטבע. גורל הצאצאים וטובתם, הוא המבטיח המשך הקיום. הקריאה הבה לי בנים ואם אין מתה אנוכי, מטעימה כי קטינים העיקר, ולא חירות הפרט.

32. איני יכול לקבל הגישה, כי חופש התנועה, וזכות שיקום ההורה, דוחקת טובת קטינים. הגישה לפיה יש להתיר מעבר/הגירה ורק אחר כך לשקול שיקולי משמורת וטובת קטינים, כמוה כהפיכת עיקרון על, ל"מושג שיש להתחשב בו". ברי כי קיימת קורלציה בין טובת המשמורן ובין טובת הקטין, אך לטעמי- סדר השיקולים הפוך.

33. הורות הינה הקרבה והינה ויתור. כאשר הורה נבחר לשמש משמורן, זוכה הוא בעולם ומלואו. ביכולתו ליהנות, מרבית הזמן- מזיו פני הילדים בשעות הבוקר, וממבט על עיניהם העצומות, בעת שנתם. בצד זכות זו, עומדת חובה – עול טיפול, והקרבה אינסופית, ובכללם החובה לפעול למען טובת הקטינים, גם במחיר הקידום האישי והחירות האישית.

34. חובה זו של הקרבה, אינה מוטלת רק על משמורן, אלא על שני ההורים. על ההורה הלא משמורן, החובה לחלוק בנטל, ולקיים ההסדרים. משכך, כאשר לא מתקיימים הסדרים, ניתן וראוי להטיל סנקציות, לא רק לשם שיפוי אובדן חלוקת נטל הטיפול, אלא ובעיקר, כדי לפצות הפגיעה בציפיית הקטינים ובטובתם. קבלת המשמורת הנה זכיה ונטל; זכות וחובה.

35. בצד החובה לקיים ההסדרים, קיימת החובה לאפשר תכיפות קשר – סדיר, הדוק ותכוף. קשר זה הינו אבן יסוד בהתפתחות קטינים על פי כל המחקרים הפסיכולוגיים. ראה לעניין זה למשל האסמכתאות שהובאו בתמ"ש 3589-02-11 [פורסם בנבו].

...

37. על הורים לדאוג, לשמר קשר הדוק ותכוף בין קטינים לבין שני ההורים, כשבצד הזכות לראות הקטינים קיימת חובה לעשות כן, כחובה המוטלת על שני ההורים. חובה זו גוברת על זכות השיקום, והיא בסיס זכות המשמורת. קשר תכוף והדוק נמצא כחיוני להתפתחות (התיאוריות של קלי וולרסטיין); משכך- ניתן להטיל סנקציות על הורה לא משמורן על מנת לקיים ההסדר, ובזאת צד למנוע מההורה המשמורן לפגוע באיכות התכיפות והסדירות, כל עוד מדובר בפגיעה מהותית.

...

40. השאיפה לשיתוף באחריות ההורית יוצאת מנקודת הנחה כי לא זכויות המשמורן העיקר, אלא זכויות הקטין ליהנות משני הוריו; הפרת זכויות אלו מסכנת את התפתחות הילד ומצדיקה, לפיכך מניעתה מראש, או הטלת סנקציות עקב ביצועה; ראה לענין זה פרופ'

קפלו- מטובת הילד לזכויות הילד, יצוג עצמאי של קטינים" משפטים לא [3], 623."

- הבאתי באריכות את דבריו של חברי כב' השופט סילמן מאחר ואני רואה בדברים חשיבות גם לשיקולים שבתיק זה.
- ז. לקטינה עצמה אין צורך להעתיק את מקום המגורים והאינטרס שלה הוא להגשים במידה המירבית האפשרית את האינטרס שלה להינות ממסגרת יציבה: רע"א 4575/00, לעיל.
- ח. מבחינת נטל ההוכחה, הרי שהוא מוטל על ההורה שמבקש לשנות את המצב הקיים, ובמקרה זה הוא מונח לפתחה של האם.

דיון

8. א. המדובר בתיק של "הגירה פנים ארצית". ההכרעה בתיקים כגון דא קשה היא עד מאוד וכפי שאמר חברי כב' השופט סילמן בתמ"ש (קריות) 6832-01-13 הנ"ל על תיקים מסוג זה כי:

"ההכרעה בהם קשה נקריעת ים סוף... דווקא בתיקי הגירה לחו"ל, במרבית המקרים, מדובר בצדדים אשר הקשר ההורי שלהם מול הקטינים, נחות יחסית. ואילו בתיקי הגירה פנים ארצית, עיקר הבעיה צצה דווקא אימת שהקשר מול האב הינו קשר תכוף, הדוק וסדיר, המיטיב עם הקטינה, וקשר זה, עלול ליהפרם, ולמצער להיפגם אם יאושר המעבר."

- ב. התיק מעלה את הצורך להכריע בשלושה אינטרסים חשובים ומתנגשים: אינטרס הקטין מצד אחד; זכות ההורה המשמורן לקביעת מקום מגוריו וחיינו מצד שני; זכות ההורה שאינו משמורת לקשר רציף עם הקטין מצד שלישי: ראה תמ"ש (באר שבע) 37853-11-13 **פלונית נ' אלמוני** (לא פורסם, ניתן ביום 11.5.14).
- ג. באיזון הכולל של הנסיבות הספציפיות של המקרה דן, לאחר ששמעתי את הצדדים, את העו"ס, בשים לב לטובת הקטינה במצב שנוצר ולאור המבחנים שנקבעו בפסיקה, ועם כל ההבנה למצבה המורכב של האם, אין לדעת בית המשפט להענות לבקשת האם להעתיק את מקום מגוריה של הקטינה לנהריה ולשנות מהסדרי הראיה, ומכאן כי יש לדחות את התביעה בהתאם לנימוקים שלהלן.

הסיבה למעבר

9. א. האם טענה מספר טענות לעניין רצונה לעבור לנהריה.
- ב. בכתב התביעה ובסיכומים נטען לשינוי נסיבות הכרוך בכך שבעלה נאלץ לנסוע 3-4 פעמים בשבוע לחיפה לצורך עבודתו. בכך אין משום שינוי נסיבות שכן זה היה המצב עוד בטרם התחתנה האם עם בעלה ושעה שהתגוררו במודיעין.

- ג. באשר לשאלת אפשרות קידומו של בעלה, מדובר באפשרות בלבד המחייבת זמינות גבוהה באזור הצפון. מאז הוגשה התביעה ביום 20.3.13 לא הוצגה כל ראיה בדבר הקידום שקיבל בעלה של האם, ולא התברר לבית המשפט האם "האפשרות" לקידום על המשתמע ממנה התממשה.
- ד. האם גם העלתה טענות כלכליות לתמיכה במעבר, ובין היתר, המגורים במודיעין הקשו על בני הזוג שאינם מצליחים לחסוך למען עתידם (סעיפים 71 ו-88 בסיכומיה וכן בסיכומי תשובה). מאידך, במקום אחר טענה (סעיף 62 בסיכומיה) כי העו"ס לא הביאה בחשבון כי עלה בידה לבנות עבורה ועבור ילדיה, ובכלל זה הקטינה, תא משפחתי חזק ויציב ובטחון כלכלי. מכל מקום לא הובאו בפני בית המשפט מלוא הנתונים הכלכליים כדי להעריך טענה זו לכאן או לכאן, והדברים יפים גם לגבי יתר הטענות הכלכליות שהעלתה האם. בכל מקרה הקטינה גדלה וגם אם בשנים הקרובות לא יעלה בידי האם ובעלה לחסוך ולהתבסס, משתבגר הקטינה עוד יתאפשר לה ולבעלה לעשות כן במשך שנים רבות. לעניין הטענה כי האב אינו נושא במדור הקטינה, בית המשפט אינו מביע כל דעה לעניין זה.
- ה. בהקשר של טענת האם כי בעל הבית לא האריך את החוזה, אציין, כי האב טען כי לתגובה מטעם האם לבקשה לצו מניעה זמני, צורף מייל ממנו עולה, כי לא היתה מניעה לכך שהחוזה לדירה במודיעין יחודש, אולם מסמך זה אינו סותר את טענת האם לגבי כך שבעל הבית סירב לחדש את החוזה לתקופה של פחות משנה.
- ו. האם העלתה גם טענה לעניין סיוע שתקבל ממשפחת בעלה אם תעבור לצפון ולקיומו של חוג חברתי שלה ושל בעלה בצפון.
- ז. בתסקיר שהוגש ביום 28.7.13 חזרה העו"ס על הנסיבות שלעיל.
- ח. עם זאת, בתסקיר מיום 19.12.13 צויינה רק סיבה אחת לבקשת המעבר (ע' 2) - מעבר ליד משפחת בעלה. אין בדעתי לבטל את החשיבות של עזרה משפחתית וחוג חברתי. עם זאת, כיום האם נהנית מעזרה משפחתית מצד אמה ואין לומר כי היא נעדרת מעגלי תמיכה. בנוסף לכך לא ניתן לשלול תמיכה שניתנת מחברים דרך אמצעי הטכנולוגיה וקיצור הדרכים.
- ט. בתסקיר מיום 19.12.13 (ע' 2 ו-4) ציינה העו"ס את הקושי הנובע מכך שבעלה של האם נמצא כל הזמן בדרכים והדבר גורם למשפחה להתפרק. מדובר בטענה כבדת משקל ובית המשפט אינו מקל בה ראש. עם זאת, ישנן משפחות רבות המתנהלות באופן זה, וכך היה במקרה זה עוד לפני שהאם ובעלה נישאו. כמו כן, בית המשפט סמוך ובטוח, כי קשר בריא וחזק בין האם לבעלה ישרוד את הקושי הנובע מכך שבעלה נמצא בדרכים שעות רבות, מה גם שכיום בעקבות אמצעי התחבורה הדרכים מתקצרות.
- י. אין בית המשפט יכול לקבל את עמדת האם בסיכומיה, כי, כל או המשך אושרה ויציבותה של משפחתה החדשה תלויה במעבר לנהריה (סעיף 42).

יא. מכל מקום התרשמות בית המשפט היא, כי מכל הסיבות שנתנה האם לרצונה לעבור לצפון, הסיבה העיקרית היא, ברצון לעבור להתגורר ליד משפחת בעלה, זו גם היתה התרשמות העו"ס מיום 19.12.13 ע' 1 וע' 7):

"...יחד עם זאת נציין בשולי הדברים כי הדילמה הזו נוצרה מאחר ובן זוגה של האם דרש לעור לצפון הארץ, בלא להתחשב בצרכים שלה".

יב. שעה שבית המשפט מאזן בין צרכי הקטינה לבין הצרכים של הבוגרים, הרי שצרכי הקטינה וטובתה במקרה דנן גוברים.

יג. אין מחלוקת, כי האם עברה להתגורר עם הקטינה ועם בעלה במודיעין ביום 15.8.11 (סעיף 2א) בכתב התביעה), דהיינו, עוד לפני נישואיה לבעלה ביום 21.1.12, מכאן כי האם, בעלה והקטינה התגוררו במודיעין כשנה וחצי בטרם הוגשה התביעה שלפני. האם ובעלה נכנסו לנישואין מתוך ידיעה של הדברים על כל המשתמע מהם. גם קיומו של אבי הקטינה היה ידוע וברור, והאם ובעלה שקלו את הדברים וככל הנראה הביאו אותם במסגרת כלל שיקוליהם.

10. א. באשר לטענות האם כנגד תסקיר העו"ס, ובין היתר, היותו חסר שכן אינו מתייחס ואינו משקף תמונה מלאה על חייה של הקטינה ומשפחתה ואינו מתייחס לפרמטרים שנקבעו כדי לבחון את סוגיית המעבר, אין בית המשפט סבור כי כך הדבר.

ב. אמנם בתיק דנן העו"ס, הגב' ל.א., יצאה לחופשת לידה והוחלפה על ידי עו"ס אחרת, הגב' א., אך לאחר חופשת הלידה חזרה הגב' ל.א. לטפל בתיק. שתי העו"סיות התייצבו לדיונים לסירוגין והגב' ל.א. התייצבה לחקירה על התסקירים. אכן אין זה מיטבי שהעו"ס מתחלפת בעת חופשת לידה, אך אלו המגבלות של המערכת ואיתן יש להתמודד. התרשמות בית המשפט היא, כי העו"סיות עשו עבודתן באופן סביר אם לא למעלה מכך.

ג. אין מניעה כי בית המשפט יסתייע לשם גיבוש עמדתו בתסקירי העו"סיות. למותר להזכיר, שמשקלו הראייתי של תסקיר המוגש על-ידי פקיד-סעד, והמשקל שיש לייחס לחוות-דעתו של פקיד הסעד, בכל עניין ועניין, נתונים – ככל ראייה אחרת – לקביעתה של הערכאה הדיונית: [ע"א 3554/91](#) אלמונית נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם במאגרים, ניתן ביום 9.10.91). מעבר לנדרש אוסיף כי התרשמות ביהמ"ש היא, כי גם אם היתה בפניו חוות דעת מומחה לא ברור שהיה בה כדי לשנות מהתוצאה באופן מהותי.

ד. יש לדחות את טענת האם בעניין תסקיר העו"ס שאינו נותן תמונה מלאה, בפרט לאור החקירה הנגדית של העו"ס, בה נשאלה העו"ס כל מה שהיה נראה לאם שהושמט מהתסקיר – ומבלי שאני קובע כי אכן היו חוסרים בתסקיר שהוגש. לא ברור לבית המשפט על סמך מה סבורה האם שהיה על

העו"ס לכלול "בחינת המצב אילו הילדה היתה עוברת לנהריה". הדבר אינו עולה בשום צורה עם ההחלטה שנתן בית המשפט ביום 19.11.13 (ראה סעיף 3(י) לעיל).

ה. החלטת בית המשפט קבעה כי העו"ס תבחן את:

"טובת הקטינה בכל הנוגע למעבר לנהריה".

ו. מהנחיה זו לא ניתן ללמוד בשום דרך כי העו"ס נדרשה לבחון את מצב הקטינה "אילו היתה עוברת לנהריה" ונראה כי האם נפלה לכלל טעות בהבנת ההחלטה.

ז. מעבר לכך במקום אחר בסיכומיה הודתה האם כי העו"ס רואה את התמונה הכללית:

"העו"ס מודעת לפי המלצות התסקיר ליתרונות הגלומות לילדה בהמשך חייה כחלק בלתי נפרד מהתא המשפחתי החדש שהקימה האם יחד עם בעלה..."

ח. בנסיבות אלה היה מוטב שהטענות כנגד התסקיר לא היו מועלות. התסקיר מיום 19.12.13 מאוזן, בודק גם את "עמידות הזוגיות השניה ומניעה של פרידה אפשרית" כך שאין בסיס לטענה זו של האם והיא נדחתה. התסקיר בוחן את הקשרים של הקטינה עם כל אחד מההורים, היכולת לשמור קשר לאחר המעבר, הגשמת יציבות ורגיעה לקטינה ועוד.

ט. בית המשפט דוחה גם את הטענה ולפיה העו"ס לא בדקה את רצון הקטינה. מהתסקיר מיום 19.12.13 עולה בבירור כי גם סוגיה זו נבחנה על ידי העו"ס, הגב' א.ל., וכך נאמר:

"ה' להתרשמותי, לא מביעה קול ברור, מאחר ויש בה את שני הקולות, רצון להמשיך בקשר עם אבא ורצון לחיות עם אמא ולשמור על המשפחה החדשה שלה".

י. לאור הדברים, בית המשפט גם דוחה את טענת האב כי רצון הקטינה הוא לחזור למודיעין.

יא. בית המשפט גם דוחה את הטענה שלא היתה התרשמות מהורי האב, עימם האב מתגורר. בתסקיר מיום 28.7.13 עולה בבירור כי העו"ס, הגב' א., שוחחה עם הסבתא, אמו של האב.

היכולת של הקטינה לשמר את הקשר עם אביה

11. א. הנחת המוצא של בית משפט זה היא שיש לעשות את המירב כדי להבטיח ששני ההורים ימלאו תפקיד משמעותי בחיי הילד ויגדלו אותו ויממשו את אחריותם ההורית.

ב. מעבר של הקטינה לנהריה עם האם, לא יאפשר את קיום הסדרי הראיה הקיימים, בעיקר אלה שבאמצע השבוע, וספק רב אם ניתן יהיה לקיים הסדרי ראיה באמצע שבוע לאחר המעבר.

- ג. הקשר הקיים כיום בין האב לקטינה הושג במאמצים רבים והיתה תקופה במסגרת ההליך הקודם שלא היו כלל הסדרי קשר. בית המשפט, העו"ס והצדדים השקיעו מאמצים לא מבוטלים כדי לחדש ולבסס את הקשר בין האב לקטינה. האב עבר תהליך והמאמצים הניבו תוצאות יפות ויש לוודא ולהבטיח כי המאמץ הרב של כל הנוגעים בדבר לא ירד לטמיון.
- ד. נראה לבית המשפט כי הנזק הצפוי לקשר בין האב לקטינה, וכתוצאה מכך לקטינה, אם יאושר המעבר הוא ממשי וחומרת הנזק היא כזו, בנסיבות המקרה שלפני, שיש להעדיף את טובת הקטינה על פני רצונה של האם לגור במקום שליבה חפץ.
- ה. האם מציבה את שיקום חייה ומשפחתה החדשה בסדר עדיפות גבוהה מאוד, והדבר מובן ביותר, אך עם כל הצער שבדבר בית המשפט רואה את טובת הקטינה לנגד עיניו ושוקל את הרע במיעוטו: רע"א 4575/00, לעיל.
- ו. המלצת העו"ס לעניין העתקת מקום המגורים, כפי שפורט לעיל, ברורה וחד משמעית. העו"ס נחקרה נגדית ולא מצאתי לסטות מהמלצותיה (ע' 13 ש' 15-18):

**"ברור לנו שאי אפשר לנהל קשר של הילדה עם האבא
בנהריה ... אנו חשופים שלא יהיה מציאותי לנהל קשר
במרחקים כאלה...".**

- ז. כבר כיום מתקשה האם לעמוד בהסדרי הקשר והמחויבות של ההסעות והיא נאלצת להסתייע באמה ובבן זוגה לשם כך. בית המשפט ער לכך שהאם עושה מאמצים רבים להבטיח את הסדרי הביקורים, אך מעבר לנהריה צפוי להחריף את הקושי. נראה לבית המשפט במקרה דנן, כי הגדלת המרחק הוא בבחינת "מסה קריטית" שהקשר של האב הספציפי והקטינה הספציפית לא יוכל לעמוד בו לאורך זמן.

12. א. לאמור יש להוסיף, כי האם מעלה טענות שונות לגבי הקשר של הקטינה עם האב. האם מלינה על כך שהקטינה אינה מספרת חוויות חיוביות מהמפגש עם האב, חוזרת מלוכלכת ולא מסודרת (תסקיר מיום 19.12.13 בע' 5 רישא).

- ב. כפי שכבר קבעתי בהחלטתי מיום 23.10.13:

**"אם חפצה אם להיות אם משמורנית, הרי עליה לדעת
שהאחריות לקיום הקשר בין הקטינה לבין האב מוטלת על
כתפיה".**

- ג. על האם להפנים מחויבות זו היטב. צר לבית המשפט לומר את הדברים, אך הרושם של בית המשפט לעיתים היה, שהאם מתייחסת לאב כאל "גלגל שלישי מפריע", כאשר נשתכח מהאם כי קיומו של האב בחיי האם והקטינה קדם לנישואי האם לבעלה. ככל שהאם תחדל לראות את האב

- באור זה, כך יש סיכוי שהיחסים בין הצדדים יטיבו וכך גם התקשורת ביניהם.
- ד. האם העלתה טענות חוזרות כנגד אורח חייו של האב, כי אינו עובד, גר אצל הוריו, לא ידוע מה עושה בשעות הפנאי למעט לנהל את ההליך דנן, אין לו חברים, ללא תוכניות לעתיד וכו'. כן טענה כי פרסומים פדופיליים ממשכיכים להתפרסם באינטרנט גם כיום. לגבי הטענה האחרונה לא הוצגו כל ראיות מטעם האם.
- ה. לא מצאתי לתת לטענות אלה משקל רב כנגד האב במסגרת תביעה זו. השאלה האם האב עובד או מתפקד באופן נורמטיבי וכו' עשויה להיות רלבנטית כאשר דנים בסוגיית המשמורת. סוגיה זו פחות רלבנטית שעה שהמשמורת כבר נקבעה ובית המשפט נדרש לשינוי הסדרי הקשר, כאשר הסדרי הקשר המתקיימים כיום הינם סבירים, העובדה שהאב אינו עובד, או שלא ידוע כיצד ממלא את שעות הפנאי שלו וכו' אינם מפריעים לקיומם של הסדרי הביקורים שקבע בית המשפט.
- ו. האם העלתה בסיכומיה גם טענות שונות כנגד האב שבית המשפט אינו מוצא טעם לחזור עליהם. מדובר בטענות ממוחזרות שכבר הועלו בפני בית המשפט בהליך קודם ואין מקום לדיון חוזר במסגרת הליך זה.
- ז. ההתרשמות של ביהמ"ש היא, שהאם אינה רואה את האב כדמות הורית חיובית ואינה מבינה את חשיבות חלקו של האב בעולמה של הקטינה, ומכאן עולה חשש של ממש, כי התחייבותה לשמור על הקשר בין הקטינה לבין האב היא מן השפה ולחוץ, אשר לא תמומש לאחר המעבר לצפון. בכך שונה תיק זה מתמ"ש 43185-05-10 עליו נסמכת האם בו לא נמצא כל פגם ביכולת האם (סעיף 23 לפסק הדין). במקרה דנן בית המשפט ער לאמביוולנטיות של האם כלפי האב וכלפי הקשר שלו עם הקטינה. אותו מקרה אליו הפנתה האם גם שונה ממקרה זה, שכן שם המעבר היה "מעשה עשוי" ושם גם היתה מונחת בפני בית המשפט חוות דעת מומחה עדכנית עם המלצות לעניין המשמורת, כאשר כמפורט לעיל, בתיק זה לא ניתנה חוות דעת מומחה לאחר שהצדדים ויתרו על כך, אולם קיים תסקיר ברור מטעם העו"ס.
- ח. מאידך, ומבלי לקבוע מסמרות, נוכח טענות האב, שהוא בן 38, שאינו עובד מזה כשנה וחצי, אינו מסוגל ליטול על עצמו תשלום חד פעמי לצורך מימון הוצאות המומחה בתיק זה, והעובדה שחזר להתגורר אצל הוריו, בית המשפט מוצא להעיר שהתרשם, כי לאב עיסוק יתר בקטינה ובקשר עימה ובהליכים המשפטיים הנלווים, ושעל האב להתקדם ממקום זה לטובתו ולטובת הקטינה.
- ט. אין גם חולק כי הקשר בין האב והאם מתאפיין בחוסר תקשורת (סעיף 24-25 בסיכומיה) והדבר גם עולה מהחלטתו של כב' השופט איתי כץ מיום 13.8.13. גם בית המשפט התרשם מקושי זה. לכך יש משקל בהכרעה, שכן

חוסר תקשורת יש בו כדי להקשות על "יצירתיות" בקביעת הסדר הראיה, וגם מן הטעמים שלעיל ראיתי שלא לאפשר את מעבר הקטינה לצפון.

היכולת של הקטינה להנות ממסגרת יציבה

13. א. נראה כי יש להגשים הסדר המגשים במידה המרבית האפשרית את אינטרס הקטינה ליהנות ממסגרת יציבה: רע"א 4575/00 לעיל.
- ב. יש גם להביא בחשבון כי הקטינה תידרש לנסיעות מאוד ארוכות בין ירושלים לנהריה. מדובר בהכבדה לא סבירה על הקטינה, המתקשה כבר כיום להתמודד עם הנסיעות. כמו כן יש חשש כי הקטינה תחל "להצביע ברגליים" ותסרב לנסיעות הארוכות, בפרט בשים לב לכך שהקטינה אינה נהנית מהנסיעות כבר היום ושהעו"ס סברה שיש להקל עליה בנסיעות (סעיף 4 תסקיר מיום 19.12.13).
- ג. כמו כן, הנני סבור כמו העו"ס, שיש לשים סוף לטלטלות שעברה הקטינה ושהקשר ימשך כפי שהיה עד היום (ע' 15 ש' 10-9 וש' 14-15).
- ד. הקטינה ילידת 21.11.07. חרף גילה, עברה טלטלות רבות בשנים האחרונות. תחילה עברה למקום מגורים אחר בירושלים, אחר כך עברה עם אמה למודיעין ומשם לרמת גן תחילה לבית הסבתא ואח"כ לדירה שכורה. כעת מבוקש להעבירה לנהריה.
- ה. לטלטלות אלה מחיר והוא עולה באופן ברור מתסקיר העו"ס, המתרשמת כי הקטינה אינה מרשה לעצמה "להתמקם" ברמת גן וכי היא בגדר "אורחת" שם.
- ו. לסיכום האמור לעיל, התרשמות בית המשפט היא כי יש לעשות ככל הניתן להקטנת השינויים בחייה של הקטינה. יש ליתן לה וודאות וזאת לצורך המשך התפתחותה התקינה.

הרחבת הסדרי הביקורים

14. א. לטענת האב, בתסקיר מיום 19.12.13 המליצה העו"ס להרחיב את הסדרי הראיה כך שיכללו לינה נוספת את האב.
- ב. האם מתנגדת להרחבת הביקורים.
- ג. עמדת העו"ס בתסקיר מיום 19.12.13 היתה (ע' 8 סעיף 1) כדלקמן:
"בשלב זה מומלץ שלא לעשות שינויים מהותיים בהסדרים הקיימים".

אך בהמשך המליצה (סעיף 1(ד):

"לשקול כי ימי ב' יהיו עם לינה אצל האב".

- ד. אין לקבל את עמדת האב, כי העו"ס המליצה על הרחבת הביקורים. כל שהעו"ס המליצה הוא "לשקול" את הרחבת הביקורים.

- ה. לציין כי כאשר היה הדבר נוח לאב טען, כי אין מחלוקת כי העו"ס בשני תסקירים שניתנו מאז תחילת ההליך המליצה שאין לשנות את הסדרי הראייה (סעיף 52 בסיכומי האב). האב אינו יכול לאחוז את החבל משני קצותיו.
- ו. לאחר ששקלתי בדבר ובשים לב לנסיבות, ולכך שרק במאמץ גדול של בית המשפט ושל כל הצדדים הנוגעים בדבר, הסדרי הביקורים כיום מתקיימים כיום באופן מניח את הדעת, סבור בית המשפט שלא יהא זה נכון לשנות את האיזון העדין שהושג במאמצים רבים.

משמורת הקטינה

15. א. אף כי אין מונחת בפני תביעה למשמורת, האב שב וטען שאם תעתיק האם את מקום מגוריה לנהריה יש לקבוע כי המשמורת על הקטינה תהיה אצלו.
- ב. טענת האב מתבססת על אירוע תיאורטי - מעבר האם לצפון - ומן הטעם הזה אין מקום לדון בה. בית המשפט נותן החלטות במקרים קונקרטיים ולא במקרים תיאורטיים שטרם באו לעולם.
- ג. מעבר לנדרש אוסיף כי בתיק זה האחריות ההורית נקבעה אצל האם לאחר הליך ממושך, והעו"ס חזרה על המלצתה בתסקירה מיום 19.12.13 (סעיף 1א) בהמלצות), כך שגם אם היתה תלויה ועומדת בפני בית המשפט בעת הזו תביעה למשמורת מצד האב הרי ששינוי מקום המגורים כשלעצמו אינו מבטיח כי תביעת האב תתקבל.
- ד. בכל מקרה שינוי משמורת קטינה מחייב בדיקה של טובת הקטינה בנסיבות החדשות.
- ה. היה והאם תחליט לעבור לצפון למרות פסק הדין, ידרש ככל הנראה בית המשפט להידרש מחדש לסוגיית המשמורת על הקטינה.

16. א. אין לבית המשפט ספק כי התוצאה אליה הגיע לא תהיה פשוטה עבור האם ומשפחתה החדשה, ולא בלב קל ניתנה, אך במכלול האיזונים נראה לבית המשפט כי זו ההחלטה הראויה.
- ב. איני סבור כי האם הרימה את הנטל המוטל עליה להוכיח כי המעבר יביא לקטינה יותר תועלת מזנק.
- ג. בשולי הדברים אוסיף כי מאחר ועלו טענות מצד האם בדבר לינה משותפת של האב עם הקטינה באותו חדר, ומאחר והאב מתגורר לעת הזו אצל הוריו, ומבלי שבית המשפט קובע עמדה בנכונות הטענות, תתבקש העו"ס לבדוק את הנושא כאשר עמדת בית המשפט היא כי הורים וקטינים אמורים לישון בחדרים נפרדים ובמיטות נפרדות. במסגרת סמכויותיה תתבקש העו"ס לבצע בדיקה מעמיקה לעניין טענות האם בסיכומיה לגבי התנהגות פדופילית של האב באינטרנט גם כיום.

- ד. אני מורה בהתאם להמלצת העו"ס כי הקטינה תקבל טיפול רגשי כדי להתמודד עם המעברים והסגירות הרגשית שלה.
- ה. אני מסמיך את העו"ס לסדרי דין לפי [סעיפים 19 ו-68](#) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות להמשיך ולעקוב אחר המשפחה למשך תקופה של 8 חודשים מהיום, לרבות בעניין הטיפול הרגשי לקטינה. ככל שיהיה צורך בדבר העו"ס תהיה רשאית להגיש עדכון לבית המשפט או לעתור לבית המשפט בכל עניין שיראה לה.
- ו. משנדחתה תביעת האם היה מקום לפסוק כנגדה הוצאות. רק על מנת שלא להחריף את היחסים בין הצדדים איני עושה צו להוצאות.
- ז. העתק מפסק הדין לצדדים ולעו"ס.
בכך הגיע התיק לסיומו.
ניתן לפרסום ללא שמות מזהים.

ניתן היום, כ"ו אייר תשע"ד, 26 מאי 2014, בהעדר הצדדים.

דניאל טפרברג, שופט